

80-GIỚI ĐI PHI THỜI, KHÔNG BÁO NGƯỜI KHÁC

Khi Phật an trú tại thành Xá-vệ, nói rộng như trên. Bấy giờ, Tôn giả Ưu-ba-nan-đà sáng sớm thức dậy, khoác y đi vào xóm làng, tới nhà đàn-việt, nói với Ưu-bà-di: “Những kẻ phạm phu khi mệnh chung phần nhiều bị đọa vào đường ác, bà nên nghe tôi thuyết pháp”.

Lúc ấy, Ưu-bà-di đang sắp đặt việc nhà, bận bịu nhiều việc không rảnh để nghe thuyết pháp, nên cự nự với Tỳ-kheo: “Thôi đi! Thầy đừng lo về những người phạm phu khi chết bị rơi vào đường ác mà hãy lo phần thầy, đừng lo việc của người khác”. Sau khi ăn xong, thầy bèn sai đệ tử chuẩn bị y bát rồi trở lại nhà ấy, nói như trước: “Này Ưu-bà-di, kẻ phạm phu khi chết sẽ rơi vào đường ác; bà nên nghe tôi thuyết pháp”.

Khi ấy, Ưu-bà-di vừa lo cho chồng con ăn xong, đang dùng cơm, không rảnh để nghe pháp, nên cự nự với Tỳ-kheo: “Thôi đi! Đừng lo về những người phạm phu sau khi chết rơi vào đường ác mà hãy tự lo việc của thầy, chớ lo việc của người khác”. Các Tỳ-kheo nghe được, bèn đem việc đó bạch lên Thế Tôn. Phật liền bảo gọi Ưu-ba-nan-đà đến. Khi thầy đến rồi, Phật liền hỏi lại sự việc kể trên:

- Ông có làm như vậy thật chẳng?

- Có thật như vậy, bạch Thế Tôn.

- Này Tỳ-kheo, vậy thì sau khi ăn xong, ông đi làm việc gì?

- Có nhiều việc lắm, bạch Thế Tôn. Con muốn làm thầy thuốc để trị liệu các chứng bệnh.

- Vì sao trước bữa ăn, sau bữa ăn, ông không bạch với những Tỳ-kheo cùng ăn với mình mà đi đến nhà dân? Từ nay về sau, Ta không cho phép Tỳ-kheo trước bữa ăn, sau bữa ăn không bạch với Tỳ-kheo cùng ăn với mình mà đi đến nhà dân.

Lại nữa, khi Phật an trú tại thành Xá-vệ, nói rộng như trên. Bấy giờ, Phật bảo A-nan: “Ông báo tin cho các Tỳ-kheo biết rằng an cư xong, các đàn-việt sẽ cúng dường y an cư”. A-nan liền thông báo với các Tỳ-kheo.

Các Tỳ-kheo nói: “Đức Thế Tôn chế giới không cho phép Tỳ-kheo trước hay sau bữa ăn không bạch với Tỳ-kheo cùng ăn với mình mà đi đến nhà dân. Tôi cùng các vị đồng phạm hạnh cùng ăn, cùng sống bên nhau, vì tôn kính nhau nên không dám thường bạch”. A-nan bèn đem sự việc ấy đến bạch lên Thế Tôn. Phật dạy: “Từ nay về sau, Ta cho phép trong lúc sắm y (khởi bạch)”. Rồi Phật truyền lệnh cho các Tỳ-kheo đang sống tại thành Xá-vệ phải tập họp lại tất cả, vì mười lợi ích mà chế giới cho các Tỳ-kheo, dù ai nghe rồi, cũng phải nghe lại:

Nếu Tỳ-kheo cùng ăn một chỗ mà trước khi ăn, sau khi ăn không bạch với Tỳ-kheo khác, đi đến nhà người khác - ngoại trừ trường hợp đặc biệt - thì phạm tội Ba-dạ-đề. Trừ trường hợp đặc

biệt tức là khi sấm y, đó gọi là trường hợp đặc biệt.

Giải Thích:

Cùng ăn: Hoặc dùng bốn thăng gạo nấu cơm, hoặc tám thăng gạo rang, hoặc một đấu hai thăng cơm lúa mạch, hoặc nửa bát, một bát cá thịt. Đó gọi là cùng ăn.

Trước khi ăn: Lúc chưa ăn.

Sau khi ăn: Khi ăn xong, dù trời còn sớm vẫn gọi là sau khi ăn.

Đi đến nhà người khác: Như nhà của Sát-lợi, nhà Bà-la-môn, nhà Tỳ-xá, nhà Thủ-đà-la.

Bạch: Nếu bạch vào xóm làng lúc phi thời, bạch đến Tinh xá Tỳ-kheo ni, bạch rời chỗ thuyết pháp, thì không được gọi là bạch. Mà phải bạch: “Xin Trưởng lão nhớ cho, con là mỗ gặp rời chỗ cùng ăn, đi đến nhà khác”. Người kia đáp: “Vâng”.

Ngoại trừ trường hợp đặc biệt: Tức lúc mà Thế Tôn bảo là không có tội.

Trường hợp đặc biệt: Thời gian sấm y. Thời gian này, nếu không thọ y Ca-thi na thì một tháng, nếu có thọ y Ca-thi-na, thì năm tháng. Trong thời gian của y này được miễn trừ năm việc:

1. Được ăn biệt chúng.
2. Được ăn nhiều chỗ.
3. Rời trú xứ không cần bạch với người khác.
4. Được cất y dư lâu ngày.
5. Được rời y ngủ chỗ khác mà không có tội.

Ba-dạ-đề: Như trên đã nói.

Nếu Tỳ-kheo rời chỗ cùng ăn với người khác để đi đến nhà khác thì phải bạch rồi mới đi, nếu không bạch mà đi thì phạm tội Ba-dạ-đề. Nếu ăn ở chỗ khác mà có năm thức ăn chính và năm thức ăn phụ thì phạm hai tội Ba-dạ-đề. Nhưng nếu gặp hai trường hợp bố thí bữa ăn, thời gian sấm y, thì không bạch với người cùng ăn, đi ăn chỗ khác không có tội.

Nếu trú xứ của Tỳ-kheo không nấu ăn, mà có người mời ăn, thì nơi đây được gọi là cùng ăn (đồng thực). Nếu từ đây muốn đi đến chỗ khác, thì phải bạch rồi đi, nếu không bạch mà đi, thì như trên đã nói.

Nếu Tỳ-kheo đã nhận trong xóm làng mời, thì nơi đó được gọi là cùng ăn. Nếu ở tại đây thấy thời gian còn sớm muốn đi một lát rồi trở lại thì phải bạch rồi đi; nếu không bạch mà đi thì như trên đã nói.

Nếu trong xóm làng có đàn-việt mời Tăng thọ trai, rồi một Tỳ-kheo đi ngang qua nhà ấy, đàn-việt bèn mời: “Thưa Tôn giả, hôm nay nhà con cúng dường trai phạn cho chúng Tăng, xin mời Tôn giả ở lại thọ trai luôn”. Nếu Tỳ-kheo này nhận lời mời tức là cùng ăn. Nếu thấy thì

giờ còn sớm, muốn đi nơi khác thì phải bạch rồi mới đi; nếu không bạch mà đi thì phạm tội Ba-dạ-đề. Ngoài ra như trên đã nói.

Nếu đàn-việt mời chúng Tăng thọ trai rồi Tỳ-kheo khát thực đi ngang qua nhà ấy, đàn-việt liền mời: “Hôm nay con mời chúng Tăng thọ trai, xin Tôn giả nhận con mời luôn thể”. Nếu Tỳ-kheo nhận lời mời, thì nơi đây tức là chỗ cùng ăn. Nếu bỗng chốc, Tỳ-kheo suy nghĩ: “Tâm bố thí của đàn-việt này rất trọng hậu, ta không thể tiêu hóa nổi bữa bố thí này, chi bằng ta đi khát thực chỗ khác để tạm nuôi thân”, rồi bỏ đi, thì phải bạch; nếu không bạch mà đi thì phạm tội Ba-dạ-đề. Ngoài ra, như trên đã nói.

Nếu hai Tỳ-kheo ai cũng có chỗ để ăn, cùng đi trên đường tới xóm làng rồi bàn nhau: “Hôm nay, chúng ta hãy ăn trước tại một nhà, rồi sau đó... cùng ăn bữa ăn sau tại nhà khác”, thì một Tỳ-kheo nên bạch rồi mới đi, nếu không bạch mà đi thì phạm tội Ba-dạ-đề. Nếu đến nhà ăn trước mà có cả năm thức ăn chính và năm thức ăn phụ, thì phạm hai tội Ba-dạ-đề. Nếu rời người cùng ăn, ăn chỗ này chỗ khác mà nhằm lúc có bố thí thức ăn hay thời gian của y, thì cả hai trường hợp ấy đều không có tội. Người thứ hai cũng vậy.

Nếu Tỳ-kheo đi khát thực tại một nhà được một thăng, hai thăng, cho đến một hộc, thì nhận lấy không có tội. Nếu một nhà mà được bốn thăng gạo tẻ, hoặc tám thăng gạo rang, một, hai thăng gạo lúa mạch, hoặc nửa bát, một bát cá thịt, thì không được đi xin thêm chỗ khác nữa. Ở đây, thế nào là phạm, thế nào là không phạm? Nghĩa là tất cả các thứ cháo-trừ cháo cá thịt-và cháo ấy khi múc ra khỏi nồi, viết trên mặt không thành chữ (tức cháo lỏng); tất cả bánh; tất cả gạo rang; tất cả trái cây (đều không được kể là) ăn biệt chúng, hay ăn rồi ăn lại, ăn no rồi ăn nữa. Thế nên nói (như trên).